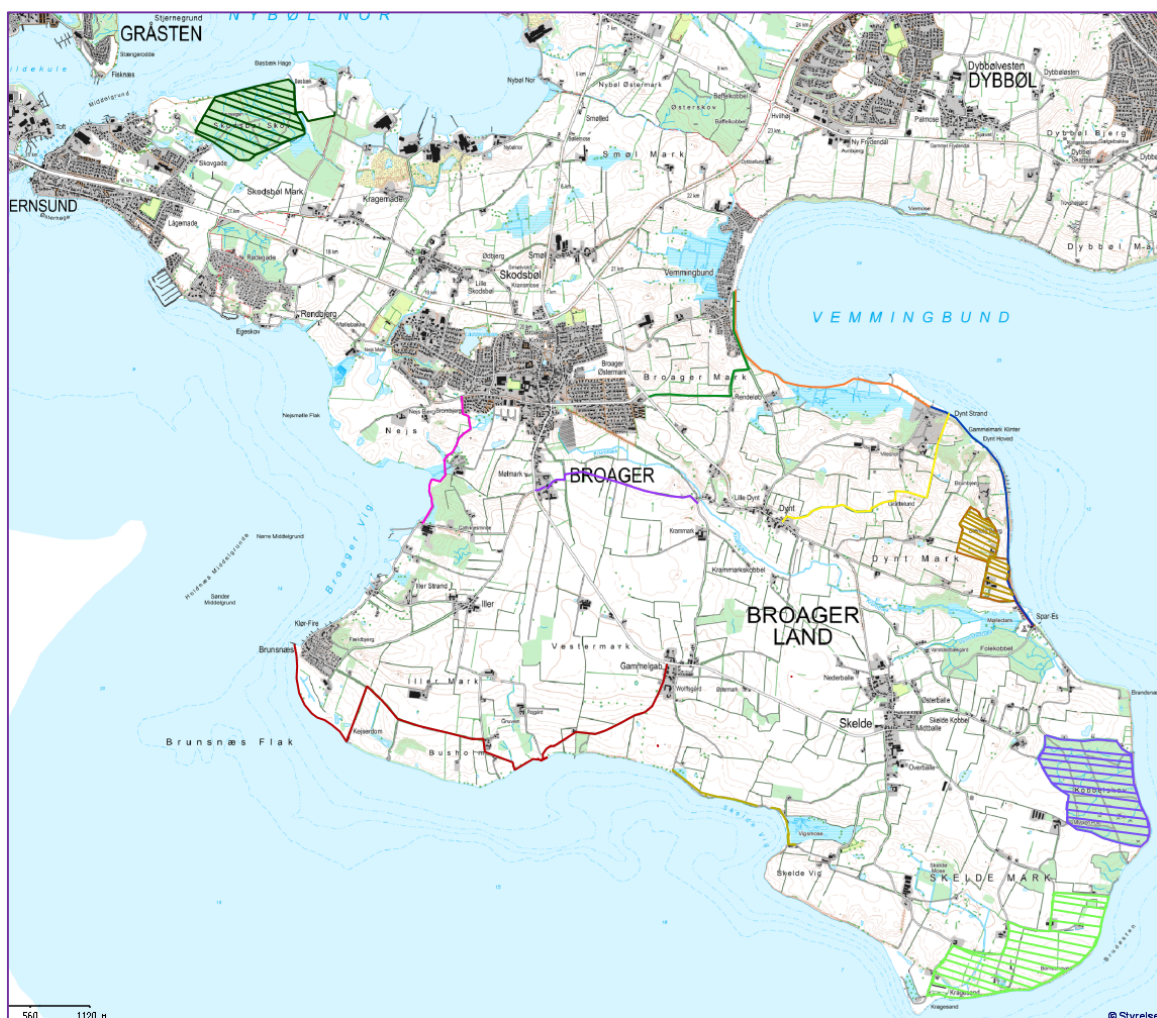


# Jensen og Nielsen Nomadeliv 2020–21



Dagbogsblade fra Sønderjylland  
26. september – 24. oktober 2020

## 28. september 2020 - Nomadelivet fortsætter på østsiden af Sønderjylland

Vi er flyttet til Brogager. Skete i lørdags efter 4 uger på Rømø. Fire fine uger. I et hus, der langt fra levede op til vores forventninger. Eller forhåbninger, måske. Omgivelserne var til gengæld glimrende. Vi sluttede fredag eftermiddag på havnemolen. Og det var lige så spektakulært som de øvrige mange gange på molen i Havneby.

Bil, bagage og cykel kom på bilen lørdag formiddag, og så drog vi østpå. Frokost på Agerskov Kro. Kan stærkt anbefales, skulle I komme på de kanter. Havde godt set skiltet på omfartsvejen, der vittigt proklamerer: "Hvis du boede i Agerskov, var du hjemme nu". Vi nøjedes dog med et kort frokost-stop.

Søndag gik med installering i et hus i Brunsnæs på kanten af Flensborg Fjord. Højt beliggende med en fin udsigt til fjorden. Anne Marie sad med den ledbåndsbeskadigede ankel oppe det meste af dagen. Pakkeanstrengelserne lørdag skulle udbedres. Jeg fulgte med i sejladsen på fjorden.

Brunsnæs er lidt som Fedet i Matador, et sted hvor det bedrestillede borgerskab anskaffer sig en lille plot og opstiller et lille hus til familiens sommerferieforystelser. Eller sådan tror jeg, det er. Det er det nok ikke alligevel. Det hus, vi nu bor i, er ganske hyggeligt, selv uden opvaskemaskine og tørretumbler. En klar forbedring i forhold til Rømø.

Vi valgte stedet, fordi Gendarmstien er inden for gåafstand. Vi havde planer om lange vandringer på stien. De ligger en lige smule brak, men vi dog var ude i dag at teste Anne Marie's vandreformåen. Der er fremskridt. Dagens distance blev knap 2 km. Med stok. I crocs.

Gevaldig fugle-aktivitet både i vandet og i luften. Stor skallesluger, gæs, ænder, krager, og de allestedsværende måger. For blot at nævne nogle.



*Sejlskibe på Flensborg Fjord*



*Gendarmstien med stok*



Vi blev færdige med to første sæsoner af Babylon Berlin i fredags. Er nu med fra starten af 3. sæson. DR2 hver mandag kl. 21.00-22.30 i aften og de næste 5 uger. Kan stærkt anbefales.

En lille pudsighed: vi er åbenbart blevet belemret med køleskabe med mangler. Her mangler hylden helt. Lidt uheldigt, for det er jo her, man sætter rosé og hvidvin på køl. Vi må holde os til flasker med skruelåg. De kan ligge ned. Det er værre med yoghurt- og mælkekartoner. De findes vist ikke med skruelåg. Nå, vi finder en løsning.



*Gæs på mark ved Gendarmstien*



*Skalleslugere*



*Skallesmækker og en anden fugl (en slags måge?)*

## 29. september - Vi føler os hjemme

Nu er vi ved at være på plads i huset, der skal være vores hjem de næste 4 uger. Det er et meget rart hus. Det ligger højt, med en flot udsigt over Flensborg Fjord, lyst og venligt, og ganske hyggeligt. Især efter vi fik flyttet rundt på møblerne i stuen. Spisebordet flyttet fra vest-væggen til øst-væggen, sofa-arrangement spredt i 2 hjørner og hvilestolene med den enkelte fodskammel flyttet sammen med fjernsynsvæggen til noget, der ligner en hjemmefilm.

Vaskemaskinen virker. Den er enddag meget avanceret. Den har også et sko-program. Det brugte vi til at vaske håndklæder. Det blev de ikke ligefrem tørre af. Sko skal ikke centrifugeres. Det skal håndklæder. Gerne. Så vasken var pladdervåd, men er nu, efter 2 dage i fint vejr, tørt og sammenlagt på plads i et skab.

Vi har nu fundet ud af vaskemaskinens indstillinger, så den næste vask gik meget bedre. Det tøj er allerede tørt. Det hjalp også på det, at vi fik sat nogle tørresnore op i den halve carport, vi har til rådighed. Der er plads til cykler og forenden (eller bagenden) af en normal dansk familiebil på ikke over 6 meter i længden. Nu bruger vi den som tørreplads. Vi fandt kroge og tørresnor i SuperBrugsen i Broager.

Ikke langt fra huset ligger Brunsnæs gamle færgeshavn. Der er godt nok ikke meget havn tilbage, kun en badebro, som lystfiskerne bruger til deres lystfiskeri. Gendarm-stien er her også.

I går fik vi vandflyveshow på Flensborg Fjord. Så ud, som om det var en vandflyveskole-session. Vandflyveren landede og tog af flere gange. Spektakulært. Sherlock Holmes har også været på Gendarmstien. Og glemte sin hat. Dejligt sted ved fjorden. Man kan endda se vores hus fra stien. Og vi har fundet en fin udsigtsbænk ved fjorden. Min sjæl, hvad vil du mere?'

Vi har også lært at hilse. Mojn fra Broager.



*På fjorden*



*Fjorden er flot i modlys*





## 2. oktober - Vi blevet influenza-vaccineret.

Det var en speciel oplevelse. Foregik i Skansehallerne i Sønderborg, hvor Danske Lægers Vaccinationservice havde lånt/lejet et klublokale. Det var såmænd godt nok. Ventesalen var dog ikke helt godt nok. Der var mange i kø. Der var for få stole, mange måtte stå op. Køen var lang, slyngede sig rundt i cirkler i det lille forlokale. Efterhånden nåede vi da frem til en stol og fik lov at deltage i stolelegen. Det gik der en tre kvarters tid med. Endelig, endelig nåede vi ind i de hellige haller, klublokalet, og fik vores lille stik i højre skulder.

Det var torsdag. Siden da kan jeg ikke nå rundt med min højre arm til ryggen, uden at det gør s..... ondt. Havde planlagt at bage boller, men det måtte jeg opgive. Nu sidder jeg så her og har lidt ondt af mig selv. Suk. Men influenza-beskyttet, forhåbentlig. Vi nyder virkelig at være i Sønderjylland. Vi har været i Broager Kirke, på kirkegården, set krigergrave og mindehøjen med mindestenene over de faldne i 1. verdenskrig. Der var et par sten med fire navne fra samme familie. Tankevækkende.



Broager Kirke  
Mindehøjen  
Kirkerummet





*Cathrinesminde Teglværksmuseum*

Cathrinesminde er bestemt et besøg værd. Ud over selve anlæggene til teglværksproduktion, har man bevaret arbejderboliger fra forskellige tider.

Boligen fra 1960 lignede de boliger, jeg selv voksede op i 1950'erne. Der var ingen toilet. Det havde vi dog. Der var til gengæld das udenfor. Som blev tømt i fjorden om vinteren, blev vi fortalt.

Om sommeren brugte man det til gødning i kolonihaverne. Sådan én var der til hver bolig.

Sikke meget vi lærer om egnen og livet i denne del af Danmark. Det var sådan set også et af formålene med at tage hened.

Som bonus har vi fået udsigt til fugle, vandflyvere, sejlere, køer og kite-surfere på fjorden. Og selvbetjeningsadgang til Broager Bibliotek med selvbetjeningsfotokopierings-service og gratis aviser og blade. Ikke så ringe endda.

Det kniber til gengæld med sproget. Nogen af de lokale taler et pudsigt kaudervælsk.

Men "mojn" har vi da lært.

I går tog vi til teglværksmuseet Cathrinesminde for at se, hvordan produktionen foregik, dengang teglværkerne ved Flensborg Fjord leverede tegl til hele landet.

Det gør de sådan set stadigvæk. Der er blot ikke så mange teglværker tilbage.



*Interiør fra teglværket*



*Interiør fra en arbejderbolig*



*Kolonihave*

### 3. oktober 2020 - Hvordan jeg lærte at elske rødbedeboller

Nu har jeg flere gange fablet om de der fantastiske gulerødsboller, som jeg bager. Og gerne vil bage, når min influenz vaccinationsskulder er faldet til ro (i morgen måske?)

Her er opskriften. Den er med rødbeder, men jeg bruger hellere gulerødder, og gerne med et stænk persillerødder eller knoldselleri, eller hvad du nu har. Også rødbeder, for den sags skyld.

Bon appetit - og mojn

#### Ingredienser

3 dl vand  
1 dl yoghurt naturel  
30 g gær  
1 spsk salt  
1 spsk flydende honning  
200 g groft revne **rødbeder**  
200 g groft speltmel  
ca. 350 g hvedemel  
lidt olivenolie

#### Tilberedning

**+60 min - 12 stk.**

Hæld vand og yoghurt i en skål og rør gæren ud heri. Tilsæt salt, honning og revne rødbeder og rør speltmel i.

Ælt hvedemel i dejen lidt ad gangen. Ælt til dejen er smidig, men stadig lidt klistret. Lad den hæve tildækket et par timer.

Slå dejen ned på et meldrysset bord. Del den i 12 skødesløse stykker og form så godt du kan til boller. Læg bollerne på en bageplade med bagepapir og lad dem hæve ca. 15 min.

Tænd ovnen på 225 grader.

Dryp lidt olivenolie over bollerne og bag dem i ca. 20 min. til de er gyldne og gennembagte.



Opskrift på boller – og resultatet.



## 7. oktober 2020 - Nu falmer skoven.....



Det går mod rigtig efterår, sensommeren har forladt os. Vi skutter os indendøre i vores lejehus i Brunsnæs med den flotte udsigt ud over Flensborg Fjord.

Den sidste sensommerdag, det var i søndags, tog vi ud til Trillen ved Høruphav. Det hedder det virkelig. Underlige navne de har hernede. Nabovejen til Højtoften, hvor vi bor, hedder Klør Fire, og en anden vej i nærheden hedder Spar Es. Jeg mener, har de ikke hørt om ludomani i Sønderjylland? Eller spiller de blot kort for fornøjelsens skyld. Og uden penge.



Mandag havde vi planlagt et besøg på Dybbøl Banke Historiecenter og møllen. Den plan holdt vi, men det var svært. Det var pivende koldt, vinden havde frit slag fra syd over den bare, blotlagte banke.

Det var sidste dag for mit vedkommende i shorts. De er nu vasket og lagt væk med mølkgugler til brug næste sommer.

Anne Marie havde flis og uldne underbowser på, så hun frøs ikke. Det gjorde jeg sådan set heller ikke, kun lidt på det lille stykke mellem de halvlange shorts og sokkerne. Jeg havde heldigvis taget en varm trøje på.



Vi fik brandvarm kartoffel/porre suppe til aften med friskbagte boller. Det er lidt svært at legere uden en blender (altså suppen, ikke bollerne), men vi har eksperimenteret med en håndpisker og en gryde med låg. Man skal blot huske at køre håndpiskeren på lav hastighed og holde låget så tæt sluttet til gryden som muligt. Det gjorde vi ikke i første forsøg. Det gav os en del (eller rettere en stor) rengøring af køkkenbord, -væg og -gulv. Så ku' vi lære det, ku' vi.

I går tog vi en tur til Gørlev. En bette tur på 250 km. Og lige så langt hjem igen. Vi havde et hængeparti med at tegne et orienteringskort over byen. Vi mødtes med vores gamle o-ven Jette og fik kortet færdigt. Nu er det op til Kalundborg Ungdomsskole at få sat pæle og postbrikker op, så der kan blive et fint Findveji-kort at tilbyde Gørlevborgere og andre, der har lyst til at finde Findveji-poster.

I dag var der hjemlige sysler på programmet, mestendels tøjvask. En enkelt tur til fjorden blev det dog til. I regnbyger. Det tog gæssene sig nu ikke af. Ej heller de tre Store Skalleslugere, som flød stille rundt i fjorden ganske tæt på bredden. Vi søgte ly i Gendarmstishelteren, mens regnbygen rasede.

Men solnedgangen var flot igen i aften.



Solnedgang over fjorden



## 8. oktober 2020 - Gråt og vådt

Dagen oprandt mørkt, trist, grå og våd. Fjorden lå indhyllet i gråt. Ikke engang en ordentlig regnskylle kunne det blive til. Blot dette grå, mørke og triste vejr. Der var dømt indeliv. Og det blev det så.



Hen på eftermiddagen måtte vi alligevel en tur ud i det grå. På med regnbukser og -jakke, kasketten ned i panden, fødderne ned i gummistøvlerne og så ud i vejret. Det var der stadigvæk, vejret. Vi fik en lille vandretur ud af det. Uden at blive våde, regntøjet virker.

Fandt "Æ feltbjerresti" med en udsigtshøj med en udsigtsbænk med en fin udsigt ind over Broager med kirken på toppen, som vi lige kunne skimte gennem den grå dyne af vådt. Gætter på, at "Æ feltbjerre" er Feldtbjerg. Det kalder GeoDanmark bakken på de topografiske kort.



Videre gik vandreturen. I regn. Fandt det lokale plejehjem, der ligger smukt med udsigt ud over fjorden. Og med skulpturer. Af og med metal og træ.



Der var ikke mange sejlskibe på fjorden i dag. En enkelt 3-mastet skonnert blev dog spottet fra husets udsigts-plet. Fuglene lå også i skjul. Kun få var ude at flyve. En skarv, et par svaner, en enkelt Stor Skallesmækker og de evindelige måger.

Vi ville have været på Sønderborg Slot. Det blev ikke i dag. I stedet blev det en indkøbstur til Super Brugsen i Broager. Det er underligt, for nu har vi lige lært at sige "Mojn", men kassefyrene og -fyrinderne hilser os altså med "Hej". Er det så tydeligt, at vi ikke er her fra egnen? Og har de ingen respekt for folk, der gør en ihærdig indsats for at lære det lokale språk?



*Vandretur i regnvejr omkring Æ Feltbjerre med udsigt til gråvejrskækket Flensborg Fjord*

## 9. oktober 2020 - Hektisk morgen i Brunsnæs

Det startede egentlig stille og roligt med skyr og yogurt og müsli. Men ikke så snart vi havde sat os til bords, dukkede der en 3-masters skonnert op på fjorden. Fransk så den ud til at være, bedømt efter flaget i agterstavnen. Den skulle følges i sin færd ud af fjorden. Og det blev den.

Så tilbage til morgenteen. Det tog ikke lang tid, så var der en stor lastbil i gang med at brumme arbejde lige i nærheden. Ud at kigge. Det viste sig at være et sommerhus, der skulle flyttes. Væk, så det ud til. Desværre var det ikke Højtoften 3, lige over for Højtoften 4, hvor vi bor, for det kunne ellers have givet os et stærkt forbedret udsyn til fjorden.

Sommerhuset væk, lastbilen ligeså. Minsandten om der så ikke dukkede endnu en skonnert op på fjorden. Denne gang 2-mastet. Så skulle den følges.

Efter denne hektiske morgen, hvor vi ind imellem også nåede en storvask, var det tid til frokost. Rester fra linselus-middagen fra i går. Herligt.

Eftermiddagen gik med en rundtur på Sønderborg Slot. Ganske interessant. Vi fandt ikke det runde bord med rillen efter Christin den Andens tommelfinger. Men vi fandt så meget andet interessant. Utroligt, så mange hertuger og hertuginde og hertugdømmer, der har været i Slesvig, Minder lidt om Afrika, hvor plottene også bliver mindre og mindre, fordi alle børnene skal have en andel af jorden.

Da vi skulle hjem fra slottet, var broen oppe. Godt nok, for det gav mig lidt mere tid til at forhandle med min gps i bilen. Vi er ikke helt enige. Vi har en del konflikter kørende. Jeg forstår ikke altid gps-sprog. Så står der 20 meter til svingning til højre, men vi holder i krydset. Skal jeg så køre lige over og ind af den port, der er 20 m længere væk, eller skal jeg dreje til højre med det samme. Man kan selvfølgelig også blot konstatere, at det er godt at holde gps'en i træning. Det er utrolig mange gange, at min gps kommer med beskeden "Rerouting". Vi har hidtil fundet frem til de steder, vi skulle finde frem til, men vi har da været mange steder, som vi ikke havde planlagt at vi skulle rundt til.

"Ud i det blå med min gps" er et fint princip at følge.

Vi fandt fiskehandleren. Udo Fisk hedder han. Rødtungefilet til aften og nystegte fiskefrikadeller i køleren til morgendagens frokost.

Og så sluttede dagen med endnu en fantastisk flot solnedgang over fjorden.





### **10. oktober 2020 - Endnu en hektisk morgen i Brunsnæs**

Vi havde planlagt at tage til Danfoss Universe i Nordborg efter morgenmaden. Skyr, yoghurt, müessli og te.

Vi havde aftalt at tage afsted omkring kl. 10.00, idet vi så tænkte, at de fleste familier nok ikke ville have fået ungerne klar inden, så vi kunne have stedet nogenlunde for os selv.

Fin plan, egentlig, og alt gik sådan set også efter planen. I starten. Lige til vi skulle afsted. Jeg havde sådan set sat mig ud i hybrid'en og startet el-motoren. Men så så vejret ud til regn. Og så SKAL man jo have en paraply med. Og ikke bare en paraply, men DEN taskeparaply, som man lissom har købt i dyre domme på Frederiksberg, og som simpelthen er den bedste og eneste, der duer. Nå, men så måtte vi jo lede efter den. Den var ikke i bilen, hverken under sæderne, på bagsædet eller i bagagerummet. Ej heller i det ekstra værelse, vi har til rådighed. Eller i soveværelser, køkkenet, opholdsstuen, bryggerset, køleskabet, fryseren eller entreen med de fine knager til tøj, kasketter, tørklæder, nøgler og hvad man ellers skal have lige ved hånden.

Vi søgte og søgte. Intet hjælp. Det gik der vel en 30-40 minutter med. Altså eftersøgningen. Vi opgav. Og måtte tage til takke med en anden taskeparaply, plus de 2 store paraplyer fra bagagerummet.

Dernæst skulle vi lige tage stilling til, om Anne Marie skulle have stokken med, eller hun kunne klare sig uden stok. Det blev stok. Det går i øvrigt meget bedre. Foden kan nu gå i en almindelig sko, ikke bare en croc-træsko. Med stok. Og helst opad.

Af sted gik det så mod Nordborg. Interessant, men nok mest for familier med børn. Vi var selv meget fint underholdt i Danfoss museet.

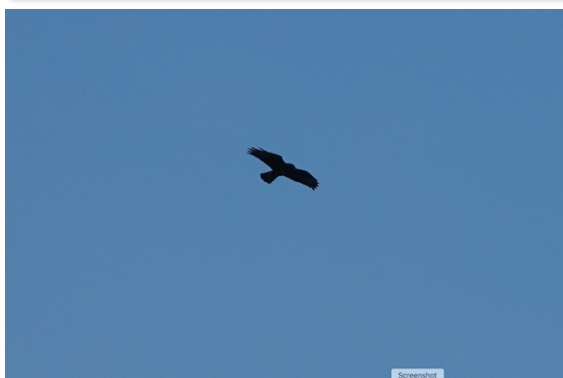
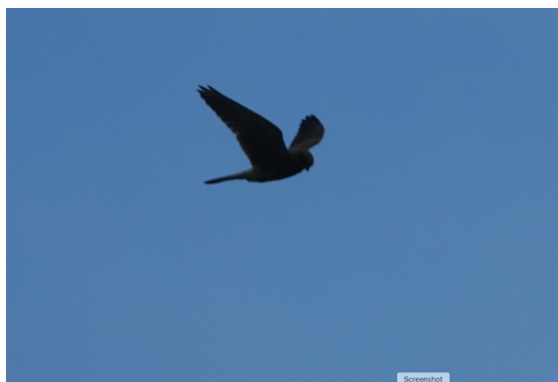


*Dramatisk vejr over floden*

Et relevant spørgsmål her er, om det regnede. Det gjorde det ikke. Et andet, om vi har fundet "the one and only" paraply. Det har vi. Den hang på en stol i køkkenet under et viskestykke.



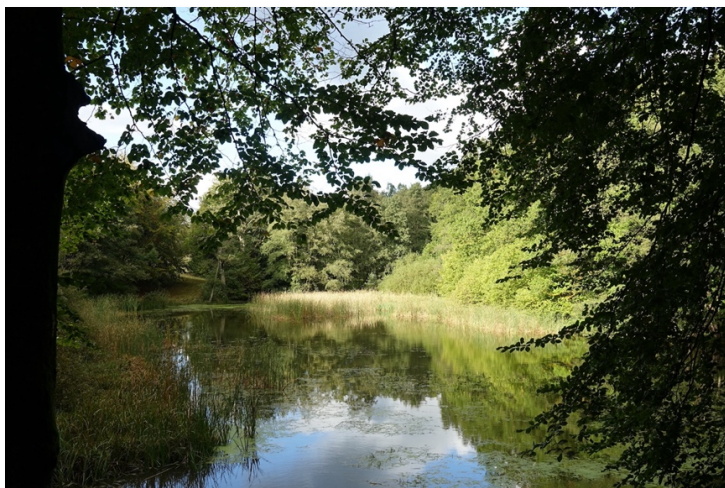
I eftermiddag tog vi en 3-4 km vandretur rundt på den nærmeste Germanersti. I fuld regnvejs-orнат. Godt det samme. Vi fik skomagerdrengeregn i rigelig mængde. Man havde sat fuglene ud. Der var et par rovfugle i luften, tror det var tårnfalke.





## 11. oktober 2020 - Wildlife i Gråsten-skovene

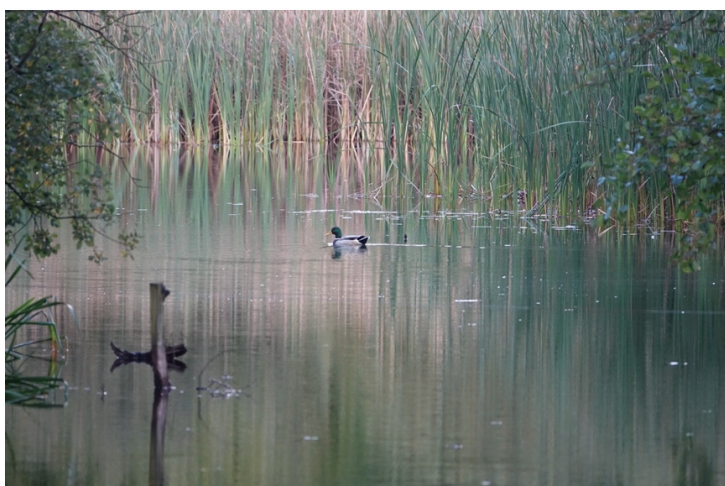
Det er da utroligt, hvad man møder på en stille søndags-vandring i Gråsten-skovene. Vi tog en af Naturstyrelsens anbefalede ruter. Den gule. Godt og vel 6 km. Det mente Anne Marie godt hendes ankel kunne klare. Det kunne den da også.



Vejret var med os. Vi gik i skovens stille dybe ro, langs floder og sumpe og ved søer med fugle og fisk og dunhammer. Og fisk på land. Vi så ingen krokodiller, men de kunne godt have været der.

Alligevel, efter næstens 2 timers vandring, var det gevinst. Wildlife. Minsandtten. En alpaca og en lama. I en indhegning sammen med geder, får og andre eksotiske dyr.

Vi læste på et skilt, at det var Naturstyrelsen, der ville prøve at parre en alpaca med en lama. Resultatet hedder en "Huarizo". Spændende om det lykkes, og at vi næste gang i Gråsten-skovene kan se en lille Huarizo-baby. Mon sådan en lille fyr hedder en Chorizo? Eller er det kun spanske spegepølser?



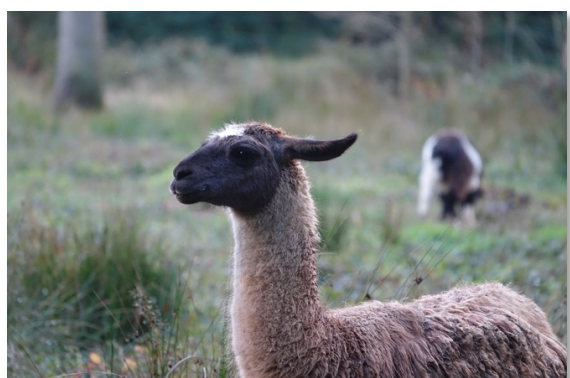
Det var en fin tur, og aftensmaden bekom os vel. Den var akkompagneret af den mest fortryllende solnedgangs-farvelade. I det hele taget har vi haft de mest fantastiske solnedgange over Holnis Halbinsel.

Det er et meget dejligt sted i Danmark, Broagerland.



Vandretur i Gråsten skovene







## 12. oktober 2020 - Vandringsmand og -kone på kultur-tur i Sønderborg

Sønderborg har haft en meget fremsynet og meget kulturinteresseret borgmester, som efter at have lagt borgmesterkæden fra sig blev valgt som formand for kunstforeningen. De har skaffet et hav af skulpturer til byen. Noget af det var der godt nok i forvejen, men der er rigtig meget nyt.

VisitSønderborg har fået den fine idé at udgive et lille hæfte med et kort og en forklaring om 29 kunstværker, om spænder fra skulpturer til mindesmærker over de faldne fra den store krig 1914-18. En graffitiudsmykket ventesal på rutebilstationen er også med. Det er en meget fin ide. Dels får man et formål med at gå rundt i byen, dels får man trænet kortlæsning i praksis og dels får man en hel stribe interessant historier om byen. Margarinefabrikken Solo f.eks? Mon der er andre end mig, der kan huske dem? De fremstillede plantemargarine og var en stor virksomhed i Sønderborg, indtil de blev udkonkurreret af Arla, TV-kokkene og brødrene Price med deres \*”smør, rigelig med smør”. Vegetarer og veganere må græmme sig. Solo-fabrikken er nu omdannet til lejligheder, og dem der stod for dem transformation er foreviget med relieffer i murværket. Vi havde noget besvær med at finde dem, gik flere gang rundt om bygningen, indtil det gik op for os, at vi skulle kigge opad.

Christian den 2's bord fandt vi også. Det så ud til, at hans sidste måltid var rødspætte med hvidvin, rigelig hvidvin, for bægeret var væltet.

Mod slutningen af turen fandt vi dette opbyggelige vers over indgangsdøren til en bygning nær kirken:

Jeg gættede på, at det var missionshuset, men på muren rundt om



Lykkes og trives,  
Styrkes, oplives,  
Skal dine smaa.  
Vokse i kræfter,  
Stige derefter,  
Højeloft naa.

hjørnet stod der VUC. Voksenud-dannelsecenter for dem, der ikke lige har acronym'et present. Bygningen har jo nok engang rummet en skole for yngre elever end VUC'erne. Eller også var det missionshuset, beliggende tæt på kirken. Jeg veed det ikke.

Turen startede i øvrigt i solskin. Det var som DMI havde forudsagt. Det holdt, lige indtil vi var nået ud af bilen og et par hundrede meter væk. Så gik der byge i vejret. Vi spænedes tilbage til bilen og fandt et par paraplyer i bagagerummet. Ikke DEN paraply, men de to store, forholdsvis velfungerende paraplyer, som jeg engang for en del år siden har købt på gaden i Maputo til 25 kr. stykket. Jeg købte 2, fordi jeg 2 dage i træk gik ud fra hotellet uden paraply i fuld fortrøstning til, at det ikke blev regn. Men det er helt anden historie, som ikke har noget med Sønderjylland at gøre.

Nu er den her lille beretning godt nok kommet noget i tidsmæssig uorden, for dagen startede faktisk



Kultur-tur i Sønderborg centrum

med noget helt andet. Anne Marie's ældste storesøster Else på 91 år, som bor i Sverige, frisk og rørig, omend lidt døv, men det hører man ikke i telefonen, ringede i går og fortalte, at hun havde været elev på Sønderborg Idræthøjskole for omkring en 70 år siden, kunne ikke lige huske, om hun var 19, 20 eller 21 år, men det var i hvert fald omkring 1950. Det har Anne Marie godt nok ikke en sikker erindring om, da hun jo først blev ført et par år efter, i 1952. Else bad os, om ikke vi kunne køre et smut omkring Idræthøjskolen og se, om hendes klassebillede stadigvæk hang på elevvæggen. Så kunne vi hjælpe hende med at finde ud af, om det var 1949, 1950 eller 1951. Det var i hvert fald ikke i 1952, for da var Else nødt til at være hjemme på gården og hjælpe med at passe den lille nyfødte Anne Marie.

Vi fandt Idræthøjskolen. Vi fandt også en ledig p-plads. Det var ikke svært, der var mange ledige. Vi fandt også efter nogen søgning skolens kontor. Men så kom vi heller ikke længere i vores søgning. Sekretæren meddelte os, meget venligt bevares, men også meget bestemt, at i disse Corona-tider var der ikke adgang på skolens gange for andre end skolens elever og personale. Men vi var da velkommen til at komme igen på et senere tidspunkt. Hun bekræftede i øvrigt, at de havde alle elevbilleder hængende på deres elevbilledvæg, med navn, så mon ikke Else kan findes iblandt de øvrige elever fra 1950 eller deromkring.

Vi opgav yderligere indsats i denne omgang, og vendte hybridens mod slottet og den dertil hørende p-plads, hvor vi fandt en bås, lukkede og låste og gik på opdagelse i byens kultur. Uden paraplyer. I starten.

Et relevant spørgsmål er nu, om det regnede meget. Nej, det gjorde det ikke. Og det stoppede efter 10 minutter. Men nu havde vi hentet paraplyerne, så vi tog dem med hele vejen rundt.

Findveji-kulturen i Sønderborg kan stærkt anbefales. Det var både sjovt og interessant. Turen var godt 7 km lang, men det følte ikke så langt.

Og Anne Marie's ankelskade, hvad med den? Den havde det fint, lidt problemer ned af trapperne, men ellers stokkefrit.



*Mere kultur-tur i Sønderborg centrum*

Hvilken herlig dag med solskin, stille vejr og op mod en snes grader, eller mere. I hvert fald i solen.



Vi kom ikke langt væk fra Brunsnæs i dag. Anne Marie havde en skype-samtale i Nunca Mas regi og jeg havde et o-kort over Gørlev, der skulle færdiggøres.

Vi fik dog en cykel/vandretur på Germanerstine i formiddags. Røg ind i nogle ryttere fra Broager Rideklub, som åbenbart ikke tog skiltet om ridning forbudt seriøst. Vi følte os nærmest hjemme i Frederiksberg, hvor de røde lys i lyskrydsene kun opfattes om indikative. Det samme med køreretningen på cykelstierne.

Eftermiddagen gik med solbadning. Ja, rigtig nok, solbadning i oktober. Seriøst. Og en 50-60 sider af Kirsten Thorups bog "Indtil vanvid, indtil døden". Kan anbefales.

Og så sluttede det som sædvanligt med farvelade på vesthimlen.



#### 14. oktober 2020 - En længere vandring på Germanstien



Der var meget lidt aktivitet på fjorden til morgen. Ingen sejlbåde, ingen fugle, men en enkelt Küstenwache på vej til Egersund blev det til.

Vi fandt et flag, som var hejst. Det var fint at sende på facebook til grandnevø Bertram, der rundede 17 år. Det er lidt sært at tænke på, at han er stemmeberettiget til næste års kommunalvalg. Som tiden dog løber. Vi var lige vendt hjem fra Afrika, tjabum tjabum,, "lige" vil godt nok sige 9 måneder og en sjat før hans fødsel den 14. oktober 2003. Ved nærmere eftertanke må han jo nok være undfanget omkring samme tidspunkt.



Vi kan desværre ikke vandre lange strækninger på Gendarmstien i øjeblikket, men vi havde fundet et lille stykke med en rundturs-afstikker, der ville kunne passe fint til vores formåen.

Vi sadlede hybriden op og kørte til Gammelmark Strand Camping, hvor der var en p-plads. Det var helt nede ved vandet, og der stod en pivstorm ind fra øst, selv om DMI havde forudsagt vest. Men siden hvornår har de givet os præcise vejrudsigter?

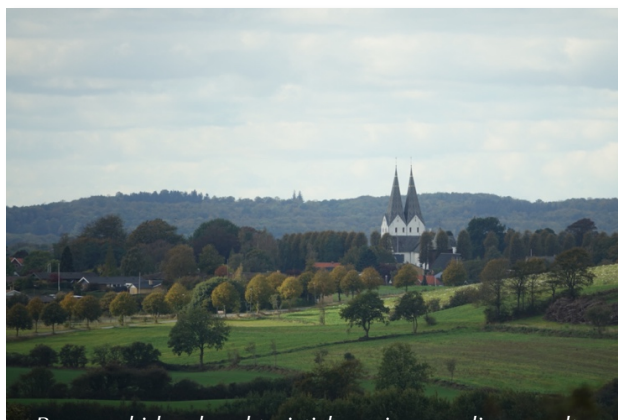
Vi startede med rundturen op til Gratelund, 54 m over havet. Fabelagtig udsigt. Udsigt hele Broager halvøen rundt, en del af Als med og noget af Nordtyskland. Og fabelagtig blæst.

Nedad på rundturen slap skiltningen op, og vi måtte forlade os til kortet. Det kunne nu ikke bruges til noget, så vi gik blot på den eksisterende trampesti. Var ved at blive redet ned af en rytter på hest. Hun påstod, at hesten ikke var farlig. For mig så

den nu godt nok farlig ud. Hun (altså rytteren på hesten) var hurtigt videre. Ja, det var hesten sådan sådan set også.

Vi endte i Dynt. Det skal man jo vide, hvor er, for at kunne følge med i beretningen. Det vidste rytteren på hesten tilsyneladende udmærket, for hun passerede os endnu engang ret tæt på Dynt. Og da hun kom til Dynt, drejede hun til højre. Vi vidste ikke helt, hvor vi var, men med vindretning og solens placering mente vi nok, at vi skulle gå til venstre i Dynt. Altså modsat rytteren på hesten, som begge var drejet til højre. Men man skal jo ikke altid følge de, tilsyneladende, lokalkendte.

Så vi drejede altså til venstre, ned ad en fin asfaltvej, smal, men med minimal trafik. Vi holdt godt til venstre, imod kørselsretningen. Efter en kilometers penge skulle vi vælge, om vi ville fortsætte af Dynt-vejen, eller tage en afstikker af en endnu smallere vej med endnu mindre trafik, som vi ikke vidste hvor førte hen (altså vejen, ikke trafikken) eller fortsætte



Broager kirkes karakteristiske spire er synlig overalt



af Dynt-vejen, som vi på den anden side heller ikke vidste, hvor førte hen. Vi valgte afstikker-vejen, og efter et par kilometer nåede vi kysten med Gendarmstien.



Arne Måne studerer kort og bestiger bakker

Resten af turen er ikke værd at skrive om. Det var ret simpelt, lige ud af stien, ingen svinkeærinder. Det gik op og ned, lige meget. Det var ret flot, når vi var oppe, og ret blæsende, når vi var nede. Efter endnu et par kilometer var vi tilbage i Gammelmark Strand Camping og kunne sætte os ind i hybriden og bevæge os tilbage til Højtoften 4, Brunsnæs, hvor vejrguderne i dag havde glemt at finde farvelade-spanden frem. Muligvis gik solen ned bag skyerne i vest. Vi sååå det ikke.

Og Danmark vandt 1-0 over England på Wembly. Sådan.

PS. Det er fodbold.

PPS: Hvis der nogle steder står Dybt i stedet for Dynt, så er det fordi, jeg er uvenner med min stavekontrol.





### 16. oktober 2020 - Man kan godt blive afhængig af udsigten fra vores hus

Ja, det er jo ikke vores hus, men et vi har lejet. Det gør ikke udsigten ringere. I gamle dage, før vi solgte vores hus, var det første, som jeg gjorde om morgenen, at tjekke min computer for post.

Det gør jeg ikke hernede på Broagerland med udsigt til Flensborg Fjord. Her er det første at tjekke udsigten. Forskellig hver morgen. I går var det kystvagten, i dag en nabo, der ikke kunne få ild i sin brændeovn, en solsolt, der skulle fouragere i hækken, og lidt senere en ravn, der ville det samme.

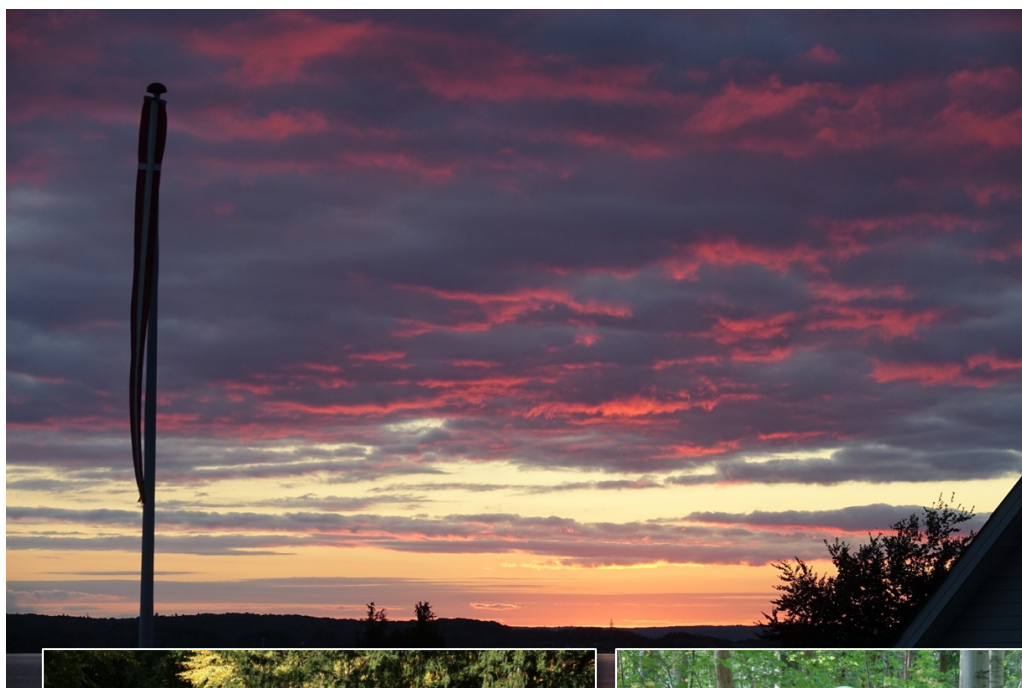
Så var der tid til morgenteen.

Vi havde en plan om at se Sct. Marie Kirke i Sønderborg, den der ligger oppe på bakken og skuer så flot ud over Chr. X bro. Den var lukket mandag, da vi gik vores kultur-tur. Kirken er kun åben for almindelig publikum tirsdag-fredag kl. 11-17. Vor var der kl. 11. Ville lige kigge ind, inden vi tog til Augustenborg for at se slot, have, park, skov, kunsthall og skulpturpark.

Vi fandt godt nok kirken åben, men alligevel lukket. Privat service stod der på kirkedøren. Vist en bisættelse. Flaget var på halv. Vi prøver igen i næste uge. Det skal nok lykkes.

Men haven, parken, skoven, kunsthallen og skulpturparken var åben. Ret interessant udstilling med fotos og akvareller fra Als og omegn.

I går blev vi snydt for vesthimmels solnedgangsfarvelade. Det gjorde vi ikke i aften. Smukt. Utroligt, at vi kan falde i svime over det hver aften. Men det kan vi. Tror ikke, vi har set så flotte solnedgange siden vores tid i Afrika. Skete i hvert fald aldrig på Frederiksberg.





## 17. oktober 2020 - Gråsten-skovene genbesøgt

OK Syd havde inviteret til lørdags-træningsløb i Gråsten Skovene. Det gør de sådan set hver lørdag, ja altså ikke altid i Gråsten Skovene. Men det var altså der, det gik for sig i dag.

Det kræver en del forberedelse at løbe o-løbe, både mentalt og på andre måder. Man skal ligesom sætte sig selv op til det. Hvor langt skal man løbe? Skal man starte tidlig eller sent? Skal man have sko med knopper på? Det skal man nu altid, men skal det være store knopper eller sko med pigge? Måltiderne skal også tilpasses efter starttidspunktet. Og måltidet skal være tilpas både i mængde og art. Jeg husker med gru Velling etappen ved publikumsløbene ved junior-verdensmesterskaberne i 2019. Vi var en del løbere fra Amager OK, der havde aftalt at få frokost sammen i Aarhus inden løbet og derefter følges i samlet flok til stævnepladsen. Fin plan, faktisk.

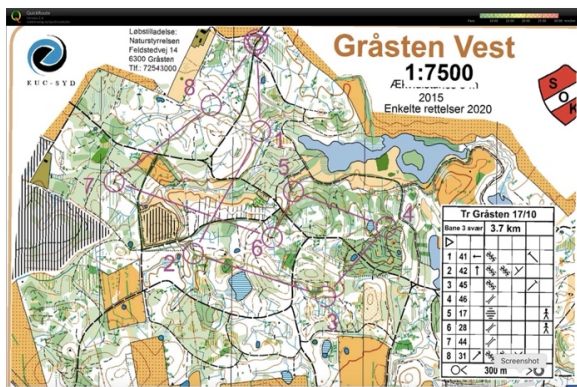
Vi mødtes på Rådhus Caféen i Aarhus midtby. Et glimrende frokoststed. Her serverer man god dansk mad, som vor mor og bedstemor lavede den i forne tider. Mit valg faldt på flæskeæggekage. Stor, stor strategisk fejl. Fordøjelsestiden for flæskeæggekager er ret lang, i hvert fald noget længere end de par timer det tog, inden jeg skulle starte ud på H-75 banen i Velling. Jeg har sjældent været så tung. Skal også lige tilføje, at Velling er et af de stejleste orienterings-terræner i hele Danmark. Nå, men det er sådan set en hel anden historie. I dag skulle jeg blot løbe i Gråsten.

Forud gik forberedelserne fint. En simpel frokost en times tid før start. To halve med fisk og spegepølse. Ja, altså fisk på den ene halve, og spegepølse på den anden.

Løbet gik i øvrigt fint. Minimale fejl. Godt tilfreds tilbage til hytten, tøj til tørre, sko ligeså og så et varmt bad.

Udsigten over fjorden gik daglig nye oplevelser. I dag var det flyvende balloner med kurv. For langt inde over Holnis Halbinsel til at vi kunne se, hvor mange personer, der var med.

Dagen sluttede igen, igen med farvespil over fjorden. Rene, klare pastelfarver på en skyfri himmel.



O-løb i Gråsten skovene



Ballonfærd over fjorden

### 19. oktober 2020 - Begivenhedsrig vandring i Sønderborg Sønderkov

Vejret holder stadig, solen skinner, det er køligt, men vi har pakket både sommer-, efterårs- og vintertøj, så vi klarer det fint ude i naturen. I dag gik natur-turen langs kysten i Sønderborg Sønderkov. Naturligvis efter at have tjekket morgenudsigten fra vores hus. Brand over Holnis Halbnis i Nordtyskland eller blot endnu en brændeovns-nørd, der ikke kan finde ud af at tænde op. Gætter på det sidste. Og så dukker der minsandten en båd op uden mast. Hvor den blev den lige af? Altså masten.

Vi havde set i folderen Fuglelokaliteter på Als, at Fredsmaj i Sønderborg Sønderkov skulle være et godt sted at se flokke af musvåger på vej på træk sydpå. Har læst et sted, at det kun er unge musvåger, der trækker. Men det kunne sådan set være lige meget, for vi så ikke en eneste på træk. Vi skræmte dog en enkelt musvåge op midt i skoven, men den så ud til at være gammel. Hvordan vi kunne vide det? Jo, ellers ville den jo have været på vej sydpå og det var den ikke. Den fløj nordpå i skoven.



Båden uden mast på fjorden

Fredsmaj er en lavbundet sø, nærmest en mose. Der er et lille lavt udkigs"tårn", hvor man kan se ænder, svaner og andre svømmefugle. Hvorfor mon det hedder Fredsmaj? Det er sikkert noget sønderjysk sprog. Jeg veeeed det ikke.

Vandreturen gik overvejende på Gendarmstien. Vi var dog nødt til at parkere et stykke fra kysten, så vi fik også fornøjelsen af at op-

leve Sønderborg Sønderkov i al sin pragt. Det er sådan en, som Anne Marie kalder "en meget venlig skov". Store, høje bøgetræer med stor afstand, med kig igennem på flere kilometer. Og en lille gruppe grantræer, der nærmest så ud, som om de ikke selv kunne gøre for det.

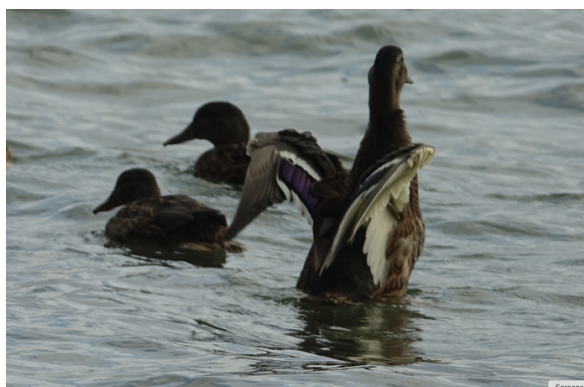
Det blev en meget fin tur på næsten 8 km. Så et råkid, der nærmest ikke gad flytte sig, skræmte en musvåge op uden at kunne nå det med kameraet, så en skovvej med skarnbasser, en mand med kajak i korte bukser (altså manden), spiste en fin madpakke med kaffe til og endte med en flot andefamilie lige for fødderne af os.

Og som sædvanlig sluttede dagen med farvelade over himlen mod vest.



Sønderborg  
Sønderkov



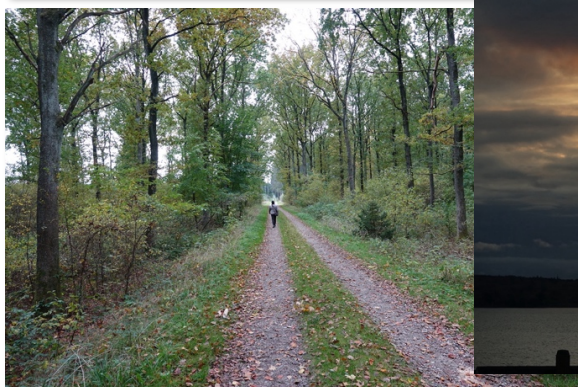


*Sønderborg Sønderskov*



## 21. oktober 2020 - Tanker om interneringslejre

Det er godt nok lang tid siden, at Frøslevlejren var i brug som interneringslejr. Senest i 1949, men da var den omdøbt til Fårhuslejren. Selv om "klienterne" var forskellige, var formålet dog det samme. Indespærring. Internering, med et pænere ord.



Fra 1944-45 internerede tyskerne danske modstandsfolk, mens de danske myndigheder fra 1945-49 internerede danskere, der var gået i tysk tjeneste under 2. verdenskrig. Langt hovedparten tysksindede sønderjyder. At tysksindede sønderjyder støttede tyskerne under krigen, kan man have forskellige meninger om, hvilket museet fint viser. De danske myndigheder mente, at de var landsvigere, og så blev de buret inde i nogle år.

Frøslevlejren står der stadig, men nu uden fanger. Det mest fængslende er museet om lejrens historie. Frøslevlejrens Museum er en del af Nationalmuseet. Det er absolut et besøg værd. Og tankevækkende. Det gav en del associationer til nutidens interneringslejre, Sandholm f.eks. Der er naturligvis forskelle, f.eks. vidste fangerne i Frøslev udmærket, hvorfor de sad der. Det er jeg ikke sikker på, at fangerne i Sandholmlejren gør.

Nå, men efter det tankevækkende besøg i Frøslevlejrens Museum, var det tid til dagens vandring. Da Frøslev Plantage lå lige uden for lejren, blev det der, vi gik. Den gule rute, således kaldet efter Naturstyrelsens gule afmærkninger, prikker og pile. Det gik godt et par km, men så slap både prikker og gule pile op. Vi havde ikke fået et kort med, så mobilens gps måtte til hjælp. Vi fandt tilbage til hybrididen.

Og så, ikke at forglemme, endte dagen med farvelade på himlen mod vest.







Græshoppe på cykelstyr

## 22. oktober 2020 - Storm over fjorden

Det stormede. Meget. Rigtig meget. Så meget, at de få både, der var ude på fjorden, måtte kæmpe hårdt for at få fremdrift i modvinden.

Dyrene gik i læ. Også den græshoppe, der havde sat sig på min cykel i carporten. Hvad den skulle der, er det svært at blive klog på. Det var ikke cykelvej.

En græshoppe er vel ikke et dyr. Insekt, måske?

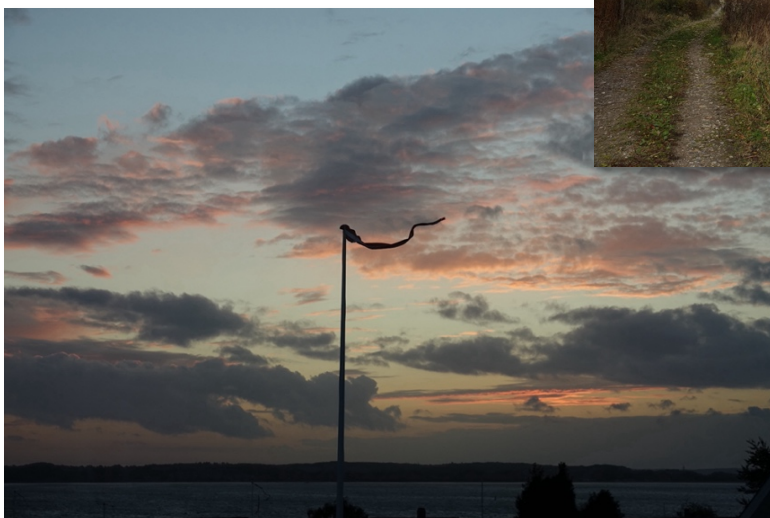
Dagens vandretur gik i Skelde Kobbøl. Langs fjorden, med udsigt til både Sønderborg og Høruphav meget langt væk. Flot, flot.

Skoven derimod var ret kedelig.



Hjemme igen startede vi så småt på nedpakningen. Vi flytter til Bryrup i Midtjylland på lørdag. Det bliver spændende, men nok ikke med så mange skibe i søen eller fugle i flugt. Til gengæld er der både opvaskemaskine og tørretumbler.

Og hvad med solnedgangs-farveladen. Den var der. Igen.



Stranden ved Skelde Kobbøl

23. oktober 2020 - Sidste vandring på Germanerstine i denne omgang



*Huset på kanten af Flensborg Fjord*

Vi skal helst ud at vandre eller cykle en times tid hver dag. Når vi som nu er bosat i et feriehus i længere tid, finder vi som regel en passende tur, som vi kan gå rundt på, hvis vi ikke har andre planer.

Det skete også her. Ned ad Illervej, til venstre af cykelgendarmstien, derefter ned til fjorden, hvor vi lige runder Kejsersdom for at se, om fritidshuset helt ude på kanten er solgt. Det var det ikke. Pris 3,5 mill. kr., fabelagtig udsigt, egen bådebro, og med en vis garanti for oversvømmelse ved østenstorm.

Og så er vi på vandregendarmstien.

Her sker der altid noget. Ingen gæs i dag, men den daglige måge var der, fiskeren i waders ude i havet, køer og kalve, og en stor flok ravne, eller var det måger.



*Den evindelige måge*



*En flok råger, eller det er ravne?*



*Stranden, skibe og både på fjorden*



Vi var tæt på Brunsnæs, da Tårnfalken viste sig. Lige ved siden af stien, lavthængende, og så dykkede den, og op kom den med en mus i næbbet.

Den landede på en hegnspæl ikke langt fra væk og så ud til at nyde sit frokostmåltid. Sikken da en afslutning på Gendarmstien.



Hjemme igen viste naboens kat sig. Lidt sky, ville ikke snakke, men nysgerrig var den.

Resten af dagen nød vi for sidste gang i denne omgang den flotte udsigt ud over fjorden.

Det er utrolig lang tid, vi har brugt på blot at følge, hvad der skete.

Men der skete selvfølgelig også noget hele tiden.



*Naboens kat på besøg*





Vores Sønderjyllands odysse sluttede på samme måde, som den startede. Solnedgangsfarvelade i vest over Holnis Halbinsel. I morgen går turen til Bryrup.